

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Sol Triplex In Eodem Universo

Hermann, Amand

Sultzbaci, 1676

Quarta. De Nutritione.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95850](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95850)

inquam, contra Conclusionem opponit auctoritatem tum Sacra Scriptura Gen. I. ubi clarè habetur, plantas & animalia alia, præter hominem, non fuisse à Deo immediatè producta, sed plantas, animantia & repentia à terra, pisces & volucres ab aqua; ait enim textus: *Protulit terra herbam facientem semen, lignumq; faciens fructum & habens unumquodq; seminem secundum speciem suam*: tum Aristotelis afferentis 2. Gen. cap. 3. solam animam rationalem deforis advenire, hoc est, à Deo produci: ergò Deus non est causa viventium generatorum ex putri. Sed respondeo: Scripturam ipsam ibi non exprimere causam efficientem, sed materialem, quare omnia fuerunt à Deo efficienter producta, hoc solo discrimine, quòd in productione aliorum animantium sola terra & aqua habuerunt concursum materialem, in productione autem hominis solus Deus concurret; quia anima rationalis creatur, non educitur, per quod patet, quid dicendum sit ad Aristotelem; quia idèò solum docuit animam rationalem deforis advenire, quia hæc sola est independens à corpore.

Explicatur Scriptura que videtur asserere omnia animantia non fuisse immediatè à Deo producta.

IV. Dico 2. *Anima animalium generatorum ex putri sunt ejusdem speciei cum illis, qua quandoq; etiam ex seminali propagatione generantur.* Ita Scotus 1. d. 2. q. 7. §. Respondeo ad primum principale.

Probatur primò: Tum, quia ignis ex ferro & chalybe productus ejusdem est speciei cum illo, qui ab alio igne generatur.

Secundò: Quia genita ex putri, & per seminalem propagationem habent easdem operationes circa eadem objecta, eadem accidentia, ab eisdem conservantur, & ab eisdem corrumpuntur, habent eadem organa, eandem figuram, compositionem & complexionem, ac omnes omninò proprietates: ergò sunt ejusdem speciei. Nec difficultatem habet, quod opponunt adversarii, scilicet, quòd non habeant potentiam generativam, nam in primis hoc negatur, ut patet experientia, quòd una planta sponte nata aliam producat; imò D. Augustinus 3. Trinit. 3. & 9. D. Ambrosius de Incarn. Verbi in fine, sentiunt Serpentes & Scorpiones, etiam si generentur ex putri, ex se invicem etiam generari; Detur deinde, quòd non haberent virtutem generativam, si omnia alia eandem speciem arguentia adsunt, non probat esse diversæ speciei; multi enim homines steriles sunt & infæcundi, nemo tamen eos specie distingui dicit.

Non refert quòd non generent, nam hoc saltem videtur.

V. **Opponitur Conclusioni ratio,** & Aristotelis auctoritas: Nam ubi sunt diversi specie motus, sunt diversi specie termini, sed hic productiones ex putri & ex semine, specie distinguuntur, ergò & termini. Deinde: Aristoteles 1. Gen. 1. ait: *Quæ non ex coitu, sed ex putri materia oriuntur, ea generant quidem, sed genere diversum, quodq; igitur nec mas est, nec femina, talia sunt nonnulla ex genere insectorum; ergò si non generant sibi simile jam specie differunt à genitis ex coitu, quæ sibi simile generare nata sunt.* Sed respondeo, ut frequenter insinuavi, non semper specificam distinctionem motuum inferre distinctionem spe-

cificam terminorum. Ad Aristotelem ergò dico, quòd loquitur de animalibus generatis ex putri perfectioribus & mediis; possunt enim in triplici differentia considerari; nam alia sunt imperfectissima, quæ nihil generant, alia imperfectiora, quæ aliud generant vivens, alterius tamen speciei, ac profus infæcundum, ut pediculi generant lendes, alia imperfecta, quæ ex coitu alia similia procreant etiam fecunda, licet ob imbecillitatem nature non transcendant quartam generationem, de his itaque, & imperfectioribus locutus est Aristoteles, quod patet ex ipso textu, non enim loquitur universaliter, sed notanter ait, talia sunt nonnulla in genere insectorum.

QUÆSTIO IV.

De Nutritione.

Principalissima difficultas, que in hac quæstione examinari debet & solet, est, an videlicet in nutritione acquiratur nova substantia? qua in re Petrus Lombardus Autonomisticè Magister sententiarum 2. d. 30. negabat omninò, in nutritione acquiri novam substantiam, sed dicebat manere vivens cum illa illa substantia, quam contraxit à parentibus, equirit tamen cibum pro pabulo calor naturalis, ut cibo deficiente invadat veram substantiam viventis. Henricus verò, Durandus & Zabarella, ac alii docent, acquiri solum novas partes materie, non verò formæ; antequam autem meam aperiam mentem, nonnulla prius pro majori dilucidatione veritatis, prænotanda erant, que fusiori non indigent examine. Itaque

Notandum primò: Nutritionem dupliciter sumi posse, strictè & large; secundo modo sumitur pro qualibet conversione unius in aliud, quo modo solemus dicere ignem nutriri oleo, ligno, stuppâ, quæ nutritio multis ex capitibus non est propriè nutritio, primò, quia non fit per intus susceptionem, sed solum per juxta positionem, non secundum omnes partes, sed solum secundum aliquas. Secundo est nutritio per intus susceptionem & secundum omnes partes, ut dum vinum augetur ex appositione, seu superinfusione aque, licet aqua commisceatur secundum omnes partes vino, alius tamen adest ad nutritionem propriam defectus, quòd non fiat propter restaurationem alicujus deperditi, cum nullas, ut suppono, antea amiserit partes. Tertio deniq; etiam permittendo, quòd videatur fieri propter restaurationem alicujus deperditi, nam apparet ignem deperditum restaurari per superinfusionem olei, quas vires propter contrarietatem olei amiserat, hæc tamen restauratio per accidens se habet ad conversionem olei, quia hæc deperditio non provenit aliunde, quam ex ipsa mutua actione ignis & olei, hinc non potest oleum propriè loquendo inservire ad restaurandas partes deperditas ignis, cum inservierit etiam ad eas deperdendas. Quartò denique quidquid adferatur ad probandum similes conversiones esse proprias nutritiones, nihil dicitur, si non dicatur, quòd fiant à principio vitali, quòd hæcenus semper fuit desideratum; quare nutritio

corpus hoc fiat, quod nos sumus. Lib. 7. Gen. litt. 16. Moventur arbuta non tantum vi extrinsecus impellente, veluti cum ventis agitantur, sed illo motu, quo intrinsecus agitur, quidquid ad incrementum speciemq; arborum pertinet, quo ducitur succus in radicem, vertiturq; in ea, quibus constat herba & ligni natura. Et Serm. 120. Divers. cap. 11. Quis dignatur fercus intueri? Quod homo intueri horret, servare curat. Illud ergo, quod consumptum jam & abjectum videbatur, redit in pinguedinem terræ, pinguedo in succum, succus in radicem & quod de terra in radicem transit, invisibilibus accessibus migrat in robur, distribuitur per ramos, a ramis in germina, a germine in fructus & folia. Ecce, quod horrebatur! Ex quibus patet quam inaniter Magister pro se D. Augustinum citare conetur. Probat secundum: In homine, verbi gratia 30. annorum sunt plures partes carnis & quantitatis quam in puero, ut de se constat, sed has partes non potest acquirere, nisi per nutritionem; ergo aliquid alimenti transit in substantiam alibi.

VII.

Dices: Verum quidem esse, quod plures partes in homine sint quam in puero; verum tamen non spectant ad naturam, sed solum se habent ut fomentum. Contra: hoc implicat; nam partes illæ sunt tam bene animatæ, ac illæ, quæ a parentibus contractæ fuerunt; ergo tam bene spectant ad naturam sicut a parentibus contractæ, quod autem sint animatæ, patet ex illarum operationibus, vegetationis scilicet & sensationis, quod non esset, si non essent animatæ. Deinde, etiam facillime corrupterentur, prout fieri cernimus in aliis rebus inanimatis. Et si a Magistro queritur, quomodo ergo ossa, nervi &c. in tantam evaserint magnitudinem? Respondet, fieri per rarefactionem, quod mihi inconceptibile apparet, utpote cum rarefactione corpora extenuentur, ac debilitentur, adeoq; debiliora ossa haberet homo 30. annorum, quam infans trium. Attamen

VIII.

Explicatur
authoritas
Christi Do-
mini.

Magister opponit nobis illud Matthæi 15. Omne, quod intrat in os, in ventrem vadit & per secessum emittitur; ergo nihil de alimento in substantiam aliti convertitur, quandoque omne per secessum emittitur. Verum tamen respondeo ly omne dupliciter sumi potest, distributive & collective, si primo modo sumatur, quod idem erit ac de quolibet cibo in os intrante aliquid emittitur, concedo, si sumatur secundo modo pro qualibet scilicet parte cibi, nego. Ita expressè docet D. August. lib. de vera religione cap. 40.

Instari potest: Quælibet pars ejusdem cibi est homogenea cum alia, saltè ordinariè; ergo vel omnes convertet, vel nullas; non omnes autem convertit calor naturalis & potentia nutritiva, cum aliqua per secessum vadant; ergo nullam. Sed respondeo negando consequentiam: ex antecedente solum sequitur, omnes convertibiles, non verò omnes converti, quod provenit ex debilitate caloris naturalis, qui non potest ita efficaciter agere & hoc patet inde, quod aliqui ex eodem cibo melius nutriantur & plus in se convertant, quam alii. Ratio autem, cur hæc convertatur & non alia pars alimenti, cum tamen omnes sint homogeneæ, æqualem habentes resistentiam, est, non

Omnes partes
sunt quid
convertibile
non tamen
omnes con-
vertuntur
propter de-
bilitatem
caloris natu-
ralis.

natura earum, sed major, vel minor approximatō & dispositio, potest namque evenire, ut una pars sit magis accommodata ad recipiendum actum potentie nutritivæ, quam alia.

Dico 2. Vivens toto tempore vitæ suæ nutritur, in quantum scilicet calor naturalis semper agit disponendo alimentum, ut convertatur in substantiam aliti, licet non nunquam conversiva internum patitur. Ita D. Augustinus Con. 2. in Pf. 88. Similia est caro nostra Luna, quæ omni tempore, & omni mense patitur augmenta & decrementa. Serm. 121. Divers. cap. 11. Corpus nostrum quamdiu corruptibile est & moriturum, indigentiam patitur refectionis inde & fames existit. Propterea esurimus & sumimus, & si esuriam sumimus, nostram diuini distulerimus, quam potest corpus sustinere, perducitur ad tabificam maciem, & ad quandam morbidam exilitatem, descendit viribus & non succedentibus. Et si amplius fiat, etiam mors consequitur. Nam semper de corpore nostro descendit aliquid, quasi quodam fluvio descendens, sed inde non seminus vires descendentes, quia per refectionem sumimus succedentes. Et hæc Conclusio potest etiam clarè deduci ex S. Bernardo Episcopi. l. tom. 1. mih. fol. 6. & Apolog. de vit. & morib. Relig. cap. 8. Item tract. de grat. & lib. arbit. cap. 6. ubi expressè docet, cibum & potum, propter famem, sumenda & famem optimum esse condimentum, fames autem oritur et penuria alimenti, unde substantiam ipsam aggredditur. Audi eum ultimo loco citatum: Bonus est panis, sed esurienti. Potus delectat, sed sitienti. Deniq; saturato cibo potusq; jam nequaquam sunt grata, sed gravia. Tolle famem & panem non curabis. Tolle sitim & hymphidissimum fontem, ac si plaudis respicias. Probat etiam ratione de lenitate (quod in pueritia & juventute nutritio extra controversiam est) tum, quia est eadem ratio de ipsa, ac de aliis ætatibus; tum, quia in senibus manet aliquid caloris naturalis, licet non tantum, quantum in aliis; ergo semper aliquid in se convertet; tum, quia tam senes fame moriuntur, & sine cibo esse non possunt, ac juvenes; denique, quia non est assignabilis dies, mensis, annus, quando cessaret nutritio. Sed in contrarium

Arguitur: Si homines per omnem ætatem, etiam senectutem nutrentur, sequeretur eos nunquam morituros, nisi ab extrinseca causa agente & destruyente eos, ut gladio; sed hoc est falsum; ergo. Probat major: quia non est assignabilis ulla causa intrinseca mortis humanæ, nisi quia senes defectu nutrimenti paulatim deficiunt ob actionem caloris naturalis, sed si senes nutrentur, hic defectus non esset, ergo calor semper haberet aliquid novi, quod converteret & per consequens nunquam corrupteretur totam substantiam aliti. Respondeo negando majorem remissâ probæ majore & negatâ minori. Ita D. Augustinus supra his verbis. Cum ergo portamus istam defectibilem injuriam vitam, cui et si cibum nunquam desit, sed subinde reparat vires, non tamen efficiat, ut mors non sit futura. Tertio enim ille statum corporis per succedentes ætates, etiam si diutius hic vivatur, venit aliquando ad terminum senectutis & ultra, quo porriguntur, non inveniet nisi mortem. Nam & lucerna ipsa etiam si subinde semper nutritur oleum, non valet semper ardere, quia ut alium capiat

non extinguatur, ipsa stупpa deficit & quaedam quasi senectute consumitur. Itaque ratio etiam ex mente D. Augustini est, quare homo moriatur, licet etiam in senectute nutriatur, quia in senibus calor naturalis per continuam actionem & reactionem deficit, & sic non potest tantum convertere de alimento, quantum in juvenibus; unde invadit partes viventes, humidum radicale paulatim consumendo.

paritas; nam anima rationalis spiritualis est & indivisibilis, independens; à corpore, non sic animae materiales, quae divisibiliter informant subiectum, commensuranturque; juxta quantitatem & divisibilitatem subiecti, ita quod pars formae correspondeat parti subiecti, & tota forma toti subiecto; unde sicut nequit tota forma informare aliud totum subiectum, neque pars partem poterit, cum aequè pars dependeat à parte subiecti, sicut tota à toto subiecto.

Dices 2. Si acquireretur nova materiae & formae pars in nutritione, nunquam homo senesceret, quia semper carnem juvenem acquireret sed hoc dicendum non est: ergo, Respondeo negando sequelam; quia licet semper nova caro acquiratur, cum semper fluat & refluat, quia tamen calor naturalis ex continua actione debilitatur, hinc caro impurius generatur & ita senescit aliquis, ac in tantum debilitatur, ut non possit amplius convertere & resistere corrupti. Pro fine quaestionis

Quaeres primò: Quid sit fames & sitis, & unde oriatur? Respondeo famem esse divulsionem ventriculi propter penuriam nutrimenti; sitim verò esse dolorem in oesophago & faucibus, ob penuriam potus & succi humidum. Oritur autem fames, quando in membris non est sufficiens sanguis; membra enim fugunt venas, venae hepar, hoc venas meseraicas & alias, quae ad stomachum pergunt, & haec ex stomacho extrahunt, quod in ipso reperiunt, unde ipse corrugatur & dolet, & quia ex defectu alimenti deficiunt spiritus vitales, hinc non tantum dolor in stomacho, sed in omnibus membris sentitur debilitas, quia praeterea potus animalis est necessarius, tum, ut concoctioni stomachi deserviat, tum, ut ariditatem membrorum, sanguinisque calorem mitiget, ideo quando succus deficit in membris, arescunt, oriturque similis contractio, sicut in fame, caufaturque dolor quidam in oesophago & faucibus. In illis verò, qui frequentius sitiunt, etiam si humoribus abundant, dici potest, quod tunc oriatur ex intemperie jecuris, vel; quia fauces & oesophagus abundat humore salso & acido.

Quaeres secundò: An quodlibet possit esse cuilibet viventi nutrimentum? Respondeo negativè ex D. Augustino supra contra Faustum & lib. 1. contra Crescon. 23, ac lib. 2. de moribus Manichaeorum cap. 8. dicente: Elaeborum alio modo cibum est, alio medicamentum, alio venenum. Oleum nostris corporibus commodum est, animalibus autem multum, quae sex pedes habens vehementer adversum. Panis hominem alit, Accipitrem necat. Et ratio est, quia non in omnibus sunt aequales dispositiones, formae & mixtiones, prout nec in omnibus aequalis est completio. Sed

Quaeres tertio: Quomodo ergo fieri potest, ut quibusdam illud non noceat, sed proficit, quod aliis obesset & venenum, sic legitur de Mithridate apud Plinium, de quo Martialis lib. 5. sic canit:

Profecit potò Mithridates sapere veneno,
Toxica ne possent seva nocere sibi;
sic etiam contingit in his partibus usque nunc in pluribus

XIV. Caro impurius accretis facit quod homo non moriatur semper juvenis.

XV. Explicatur quid sit fames & sitis.

XVI. Non quodlibet potest esse cuilibet nutrimentum.

XVII. Quomodo venenum possit fieri nutrimentum.

XI.

XII.

XIII.

pluribus foeminis, quæ cretâ, carbonibus, muro, calce vivâ, imò arancis vescuntur, fervente earû appetitu, & his ac similibus oblectantur; & similia refert Albertus Magnus se vidisse Colonia. Respondeo similia vehementer nocere, & si superare possunt, & consuetudinem pluribus actibus inducere, eam facere, quod non nocent. Ita sentit D. Augustinus proximè citatus, ubi allatis verbis hæc subjungit. *Quædam facinorosa mulier Atheniensis, ut producit historia, venenum, quod certò modulò damnati ut moreverentur, hauriebant, paulatim sine ullo, vel leyi incommodo valetudinis effecit, ut biberet. Itaq; cum esset aliquando damnata, legitimam illam quantitatem veneni, quam consuetudine vicerat, accepit ut ceteri, nec ut ceteri extincta est. Unde hic valet vulgatum: Consuetudo est altera natura, quare secundum Hypocratem, qui continuò vescitur cibis non adeò bonis, melius ei prosunt, quàm boni inaffueti.* Itaque consuetudo debet paulatim introduci, cum quibusdam remediis ad initium adhibitis, sic enim stomachus in venenum agendo reparietur; venenum verò agendo, stomachum suis sensim afficiet qualitatibus, reddetq; sibi similem, simile autem in simile ut tale non agit. Potest hic infervire sexus vehemens appetitus & apprehensio, diversitas regionis, nationis, aeris, nam etiam Plutarchus dicit in Perside mala persica venenata esse, quæ tamen apud nos Europæos sapida sunt, ut canit Columella

*Quæbarbara Persis
Miserat, ut fama est, patrii armata
venenis,
Ambrosios præbent succos oblita nocendi.*

QUÆSTIO V.

An vivens toto tempore vitæ amaneat idem, & quomodo?

I.
Omnes partes fluunt & resurgunt.

Difficultatem hanc movet quæstio præcedens, nam quia ibi dixi viventis partes tam spermaticas, utpote quæ sunt ejusdem rationis, cum nutrimentalibus, & eodem modo, ac semper nutrimento indigent, quàm solidas, ut sunt ossa, ac nervi (contra Arriagam, asserentem ossa, postquam ad statum certum pervenerint, eorum poros claudi, ac consequenter non amplius sugere alimentum) fluere atque resfluere, nam par utrobique est ratio; & licet ossa multum exsiccentur, hoc tamen non probat, quin adhuc fluant, quàmvis non ita facile, ob majorem resistentiam, ut tam citò advertatur sicut in aliis partibus fluxibilibus, alioquin si post determinatum incrementi tempus non essent fluxibiles, essent diversæ rationis à seipsis, quando erant fluxibiles. Hinc itaque oritur difficultas, quæ nec Magistrum, nec Henricum premit, utpote cum prior absolutè, posterior quoad formam neget aliquid in nutritione acquiri, adeoque ratione formæ idem manet toto tempore, nobis tamen incumbit resolvere, quomodo possit idem vivens numero permanere, cum fortè omnes partes fluxerint, & aliæ refluverint, nec idem numero esse possit, nisi sint partes eadem numero, & maxime

hoc urget in anima vegetativa, & sensitiva, ubi dicebam, tam novam materiam, quàm novam formam acquiri. Ad quod

Dico primò: *Non bene salvatur identitas ejusdem viventis, quod idem numero sit, per æquivalentiam partium.* Est contra Joannem à S. Thoma, Pontium, &c. asserentes, licet in fine nulla pars viventis maneret, quæ fuit in principio, quia tamen hæc partium mutatio valde successiva fit, & per longum tempus, modò secundum unam, modò secundum alteram partem, & quia pars adgenita similis est parti corruptæ, idem censetur, prout solemus dicere eundem fluvium, quàmvis secundum partes varietur, & navis eadem dicitur, licet modò maris, cras temo, postea puppis, ac iterum tabula, post tabulam mutetur.

Probatur Conclusio: Quia qualiter manent partes in toto, taliter manent in parte, totum idem, quia sicut non dicitur totum, nisi propter partes, ita non dicitur idem totum, nisi per partes easdem; ergo si non manent partes, nisi per æquivalentiam, non manebit, nisi totum per æquivalentiam, & consequenter non idem numero, quod fuit in principio. Confirmatur: Quia alioquin non remaneret eadem accidentia numero, sed solum per æquivalentiam; quia non maneret idem substantium, quod tamen falsum esse patet, nam cicatrix graviter inflata in aliqua parte, in principio vitæ, remanet eadem usque ad finem vitæ.

Dico secundò: *Identitas numerica ejusdem viventis toto tempore vitæ non potest melius salvari, quàm quod licet partes solidiores, & principales ex magna parte fluant, ex magna parte tamen manent.* Ita Maftrius, qui probat eodem d. 44. q. 1. M. ubi ait, multas partes fluere in vita hominis, & multas redire, ergo si patisset nullam partem manere eandem per totam vitam, non dixisset multas fluere, sed omnes: ergo si manent ratione illarum congruentium dicitur manere idem vivens toto tempore vitæ, quia hic modus bene, & nullus alius melius rem hanc explicat; ergo.

Dices: A partibus durioribus permanentibus non potest dici idem numero vivens, utpote quia longè pauciores sunt, quàm illæ, quæ fluxerunt, & refluverunt, & denominatio semper fit à majori & principaliori, qualia sunt membra fluentia, cor, hepar, & cerebrum similiter in planta plures sunt partes addite, quàm in instanti generationis habebat; ergo non poterit dici idem numero, sed debet dici omnino diversum. Respondeo, quàmvis in vivente non inveniatur tam perfecta unitas, sicut in spiritalibus, adhuc tamen est vera unitas, licet cum aliqua mutatione, neque ex hoc, quod longè plures partes fluentes, idè vivens diversum dici debet, nam principales plures sunt, ut nervi, ossa, cartilaginee, cutis, cerebrum, quæ secundum plures partes manent, quàm fluentes minus principales, ut caro, quæ non ita principaliter ad conservationem viventis pertinet, quia plures homines inveniuntur quasi excarnes, non tamen exolles, vel sine nervis, idè fit ab istis denominatio, quia permanent, non